

BS/76/2010

**PRZED WYBORAMI PREZYDENCCKIMI –
SZANSE WYBORCZE KANDYDATÓW
A SYMPATIE I ANTYPATIE
ELEKTORATÓW**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Podstawowe informacje dotyczące udziału w wyborach prezydenckich i preferencji wyborczych już publikowaliśmy¹. Powracając do wyników zebranych w tym samym badaniu² proponujemy obecnie nieco szersze ujęcie tematu.

Preferencje wyborcze w nadchodzącym głosowaniu zdecydowanie koncentrują się na Bronisławie Komorowskim (PO) i Jarosławie Kaczyńskim (PiS) – kandydatach dwóch najsilniejszych ugrupowań, wokół których od dawna organizuje się główna oś podziałów na naszej scenie politycznej. W sumie obaj politycy skupiają głosy zdecydowanej większości zadeklarowanych uczestników czerwcowych wyborów, praktycznie minimalizując szanse pozostałych pretendentów do prezydentury. Poparcie dla zajmującego trzecią pozycję w prezydenckich rankingach Grzegorza Napieralskiego zadeklarował w maju tylko co dwudziesty badany. Jeszcze mniej zwolenników miał Andrzej Olechowski.

Wydaje się, że taki układ preferencji przed pierwszą turą wyborów jest przede wszystkim pochodną nietypowej kampanii wyborczej, odbywającej się w wyjątkowych okolicznościach. Jej cechą charakterystyczną jest unikanie konfrontacji i bezpośredniej rywalizacji dwóch najbardziej liczących się kandydatów. Wyciszenie, jakie zapanowało na scenie politycznej po smoleńskiej katastrofie, kampania milcząca, głównie wizerunkowa i pozbawiona spieć czy nawet ostrzejszej dyskusji, sprawiają, że wyborcy w swoim oglądzie sceny politycznej w dużej mierze opierają się na swych dotychczasowych wyobrażeniach i opiniach o kandydatach. Siłą rzeczy w centrum uwagi znajdują się zatem politycy najlepiej znani i utożsamiani z dotychczasowym podziałem sceny politycznej. Wiele wskazuje na to, że pozostałym pretendentom do prezydentury może być trudno zmienić ten stan rzeczy i przebić się ze swym przesłaniem do świadomości wyborców.

Drugą przesłanką utrudniającą zaistnienie kandydatów w świadomości społecznej jest powódź, która w ostatnich tygodniach zdominowała przekazy medialne i uwagę publiczności.

¹ Zob. komunikat CBOS „Preferencje w wyborach prezydenckich”, maj 2010.

Także w tym wypadku przewagę ma nie tylko Bronisław Komorowski, który z racji pełnienia obowiązków prezydenckich i marszałkowskich jest zaangażowany w akcję ratunkową i zwalczanie skutków powodzi, ale także Jarosław Kaczyński jako oczywisty spadkobierca działań politycznych prezydenta Lecha Kaczyńskiego.

ALTERNATYWY WYBORCZE

Nietypowa kampania wyborcza, ograniczona najpierw przez żałobę narodową, a potem przez powódź, sprawiła, że kandydatom pozostało już niewiele czasu na przekonanie do siebie przyszłych wyborców i ewentualną poprawę swojej pozycji w wyborczym wyścigu. Z powodu braku – jak dotychczas – bezpośredniej konfrontacji między poszczególnymi kandydatami trudno ocenić, w jakim stopniu deklarowane preferencje wyborcze są wykrystalizowane i niezmiennie, a w jakim mają szansę się zmienić na ostatnim, z wielu względów nieprzewidywalnym etapie kampanii wyborczej. Warto zatem spróbować określić, jakie szanse pozyskania dodatkowych zwolenników mają jeszcze poszczególni kandydaci i który z nich zdoła przekonać do siebie obecnych sympatyków poszczególnych pretendentów do prezydentury.

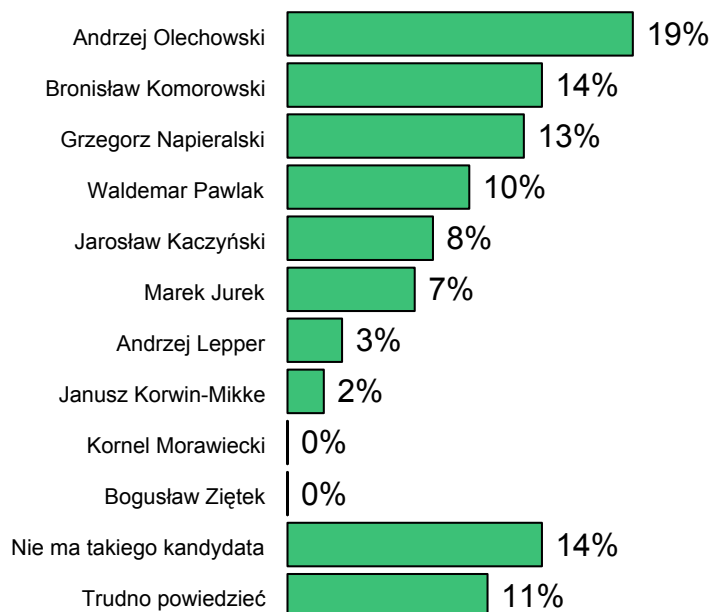
Stosunkowo najwięcej zadeklarowanych uczestników głosowania (19%) postrzega Andrzeja Olechowskiego jako ewentualnego alternatywnego kandydata wobec obecnie przez nich popieranego. Również Bronisław Komorowski, mimo bardzo wysokiego poparcia, wciąż ma spore szanse na powiększenie swego dotychczasowego stanu posiadania. Możliwość głosowania na niego w wyborach bierze pod uwagę co siódmy zwolennik innych kandydatów (14%). Prawie tyle samo osób (13%) skłonnych jest rozważyć możliwość udzielenia poparcia Grzegorzowi Napieralskiemu. Co dziesiąty zadeklarowany wyborca o sprecyzowanych preferencjach (10%) brałby pod uwagę możliwość głosowania na Waldemara Pawlaka. Nieco mniejszymi „rezerwami” dysponuje Jarosław Kaczyński, na którego ewentualnie mogłoby przenieść swoje głosy 8% zadeklarowanych sympatyków innych kandydatów. Teoretycznie, podobne szanse na powiększenie obecnego stanu posiadania o głosy zwolenników innych kandydatów miałby Marek Jurek (7%).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (240) przeprowadzono w dniach 8 – 13 maja 2010 roku na liczącej 1000 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

WSKAZANIA RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH
I MAJĄCYCH SPRECYZOWANE PREFERENCJE WYBORCZE (N=681)

CBOS

RYS. 1. GDYBY WYBRANY PRZEZ PANA(IA) KANDYDAT NIE STARTOWAŁ W WYBORACH
PREZYDENCKICH LUB WYCOFAŁ SIĘ W TRAKCIE KAMPANII WYBORCZEJ,
TO NA JAKIEGO INNEGO KANDYDATA Z TEJ LISTY ODDAŁ(A)BY PAN(I) SWÓJ
GŁOS?

Wydaje się, że głównym punktem odniesienia dla układu sił na przedwyborczej scenie jest pozycja **Bronisława Komorowskiego**. Ku jego kandydaturze w największym stopniu skłaniają się elektoraty wszystkich pozostałych pretendentów do prezydentury. Możliwość poparcia w wyborach urzędującego marszałka Sejmu najbardziej powszechnie deklaruje elektorat Grzegorza Napieralskiego – dwie trzecie obecnych zwolenników kandydata lewicy (66%) nie miałyby nic przeciwko oddaniu swego głosu na Bronisława Komorowskiego. Tylko nieco mniej powszechne są sympatie dla marszałka w elektoracie Andrzeja Olechowskiego. Ponad połowa jego obecnych zwolenników (52%) widzi alternatywę w kandydacie PO. Potencjalnie Bronisław Komorowski jest też głównym sukcesorem głosów dzisiejszych zwolenników Waldemara Pawłaka (46% jego obecnego elektoratu). Stosunkowo najslabsze notowania ma Bronisław Komorowski wśród zadeklarowanych sympatyków Jarosława Kaczyńskiego. Niemniej jednak także dla nich marszałek pozostaje głównym kandydatem alternatywnym – co piąty z nich (20%) nie wyklucza możliwości poparcia go w wyborach.

Z kolei sam elektorat Bronisława Komorowskiego najsilniej skłania się ku kandydaturze Andrzeja Olechowskiego (27%), jednak spora jego część (19%) upatruje alternatywy dla marszałka Sejmu w kandydacie lewicy – Grzegorz Napieralskim. Mniejsze szanse na głosy wyborców Bronisława Komorowskiego miałyby Waldemar Pawlak (12%). Jeszcze rzadziej (9%) dla zwolenników marszałka alternatywnym kandydatem jest Jarosław Kaczyński. W sumie więc w odniesieniu do elektoratów Bronisława Komorowskiego i zadeklarowanych wyborców Andrzeja Olechowskiego, Grzegorza Napieralskiego, a także – w mniejszym stopniu – Waldemara Pawlaka można mówić o sporej symetryczności wzajemnych sympatii elektoratów. Wydaje się, że już do tej pory sympatie te miały niebagatelne znaczenie dla dzisiejszej pozycji marszałka w wyścigu o prezydenturę, a jednocześnie przyczyniły się – w tym mocno spolaryzowanym układzie sił na przedwyborczej scenie – do marginalizacji pozostałych pretendentów do tego urzędu. Mogą też mieć, jak się wydaje, istotne znaczenie dla wyniku wyborów. Mimo niewielkiej liczebności znaczne grupy sympatyków Bronisława Komorowskiego w elektoratach Grzegorza Napieralskiego, Andrzeja Olechowskiego i Waldemara Pawlaka, w sytuacji postępującej polaryzacji przedwyborczej sceny, mogłyby istotnie zwiększyć szanse marszałka na zdobycie kilku brakujących punktów i zwycięstwo w pierwszej turze wyborów.

Tabela 1

Kandydaci alternatywni	Potencjalne elektoraty				
	Jarosława Kaczyńskiego	Bronisława Komorowskiego	Grzegorza Napieralskiego	Andrzeja Olechowskiego*	Waldemara Pawlaka*
	w procentach				
Marek Jurek	15	3	4	0	4
Jarosław Kaczyński	-	9	11	22	17
Bronisław Komorowski	20	-	66	52	46
Janusz Korwin-Mikke	1	2	0	4	0
Andrzej Lepper	5	2	2	0	9
Kornel Morawiecki	1	0	0	0	0
Grzegorz Napieralski	8	19	-	0	9
Andrzej Olechowski	10	27	6	-	15
Waldemar Pawlak	10	12	0	9	-
Bogusław Ziętek	0	0	0	0	0
Nie ma takiego	12	17	8	7	0
Trudno powiedzieć	18	10	4	6	0
Ogółem	100	100	100	100	100

* Dane dotyczące tych kandydatów należy traktować z dużą ostrożnością ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla nich w wyborach prezydenckich

Wyraźnie mniejsze szanse na pozyskanie dodatkowych zwolenników spośród aktualnych wyborców innych kandydatów ma drugi z najbardziej liczących się pretendentów do prezydentury – **Jarosław Kaczyński**. Ku jego kandydaturze relatywnie najczęściej skłanialiby się dzisiejsi zwolennicy Andrzeja Olechowskiego (22%) i Waldemara Pawlaka (17%). Mniej sympatyków ma on wśród zadeklarowanych wyborców Grzegorza Napieralskiego (11%) oraz Bronisława Komorowskiego (9%), którzy – jak widzimy – w znacznie większym stopniu dystansują się od poparcia Jarosława Kaczyńskiego niż obecny elektorat prezesa PiS wobec kandydatury jego największego rywala w tych wyborach – Bronisława Komorowskiego.

Zwolennicy Jarosława Kaczyńskiego są spośród badanych elektoratów najbardziej niejednorodni pod względem swych sympatii dla pozostałych kandydatów. Drugim po Bronisławie Komorowskim kandydatem alternatywnym dla prezesa PiS jest lider Prawicy Rzeczypospolitej Marek Jurek (15% wskazań). Pozostali pretendenci do prezydentury – Andrzej Olechowski, Waldemar Pawlak i Grzegorz Napieralski – mają w tej grupie wyborców niewielu sympatyków (odpowiednio: po 10% i 8% wskazań).

Szanse wyborcze Andrzeja Olechowskiego, Grzegorza Napieralskiego, a także Waldemara Pawlaka w największym stopniu zależą od poziomu poparcia dla Bronisława Komorowskiego. W szczególności dotyczy to **Andrzeja Olechowskiego**, który jest głównym kandydatem alternatywnym dla zwolenników marszałka. Obok dużej grupy obecnych wyborców Bronisława Komorowskiego mogłaby na niego zagłosować także pewna część sympatyków Waldemara Pawlaka (15%), co dziesiąty zwolennik Jarosława Kaczyńskiego (10%), ale tylko 6% popierających obecnie kandydaturę Grzegorza Napieralskiego.

Mniejszymi „rezerwami” dysponuje jedyny w gronie pretendentów do prezydentury kandydat lewicowy – **Grzegorz Napieralski**. Sympatie dla niego w jeszcze większym stopniu niż w przypadku Andrzeja Olechowskiego są też ograniczone praktycznie jedynie do elektoratu Bronisława Komorowskiego. Poza zwolennikami marszałka, możliwość oddania głosu na lidera SLD zakłada jeszcze tylko 9% wyborców Waldemara Pawlaka i 8% zadeklarowanych zwolenników Jarosława Kaczyńskiego.

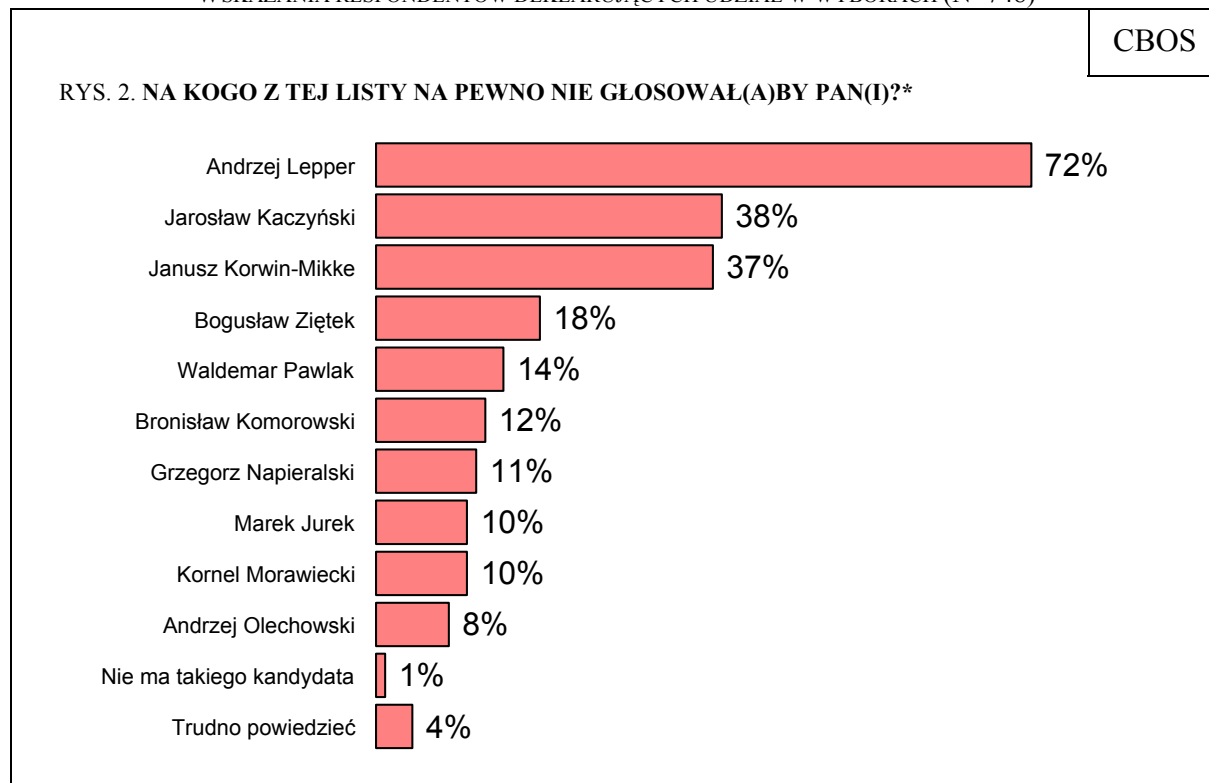
Nieco bardziej uniwersalny charakter ma kandydatura **Waldemara Pawlaka**. Sympatie dla niego w elektoratach wszystkich jego konkurentów, w tym najbardziej liczących się – Bronisława Komorowskiego i Jarosława Kaczyńskiego – są jednak raczej niewielkie. Na Waldemara Pawlaka mógłby ewentualnie zagłosować co ósmy wyborca Bronisława Komorowskiego i mniej więcej co dziesiąty zwolennik Jarosława Kaczyńskiego i Andrzeja Olechowskiego.

ELEKTORATY NEGATYWNE

W wyborach, zwłaszcza prezydenckich, o których wyniku często rozstrzyga dopiero druga tura głosowania, istotnym motywem decyzji wyborców może być chęć niedopuszczenia do zwycięstwa tego spośród kandydatów, który nie budzi zaufania lub reprezentuje nieakceptowaną opcję polityczną. Wiedza o strukturze politycznych antypatii pozwala lepiej ocenić szanse pozyskania przez poszczególnych kandydatów nowych zwolenników. Antypatie potencjalnych wyborców mogą bowiem wyznaczać granicę możliwości powiększenia elektoratu, a tym samym przesądzać o wyniku wyborczym.

Spośród wszystkich pretendentów do urzędu prezydenckiego zdecydowanie największy sprzeciw budzi kandydatura Andrzeja Leppera. Od głosowania na tego kandydata odżegnuje się prawie trzy czwarte zadeklarowanych uczestników czerwcowych wyborów. Drugie miejsce wśród kandydatów najczęściej odrzucanych przez wyborców zajmuje Jarosław Kaczyński, na którego nie zagłosuje – według własnych zapewnień – prawie dwie piąte spośród nich. Niemal równie duży negatywny elektorat ma od dawna obecny na scenie politycznej, ale kontrowersyjnie odbierany Janusz Korwin-Mikke.

WSKAZANIA RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH (N=748)

* Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wskazać trzy nazwiska

Pozostali kandydaci rzadziej budzą niechęć wśród przyszłych wyborców. Relatywnie wysoko w tej klasyfikacji lokuje się jeszcze debiutujący na dużej scenie politycznej Bogusław Ziętek, dotychczas w ogóle nieznajdujący zwolenników wśród badanych. Mniejszy elektorat negatywny ma Bronisław Komorowski cieszący się obecnie największym poparciem. Możliwość oddania na niego głosu całkowicie wyklucza co ósmy zadeklarowany uczestnik wyborów. Relatywnie najmniej kontrowersyjnym kandydatem okazał się Andrzej Olechowski.

Andrzej Lepper jest najczęściej odrzucany przez elektoraty wszystkich pozostałych pretendentów do prezydentury. Zdecydowanie negatywne nastawienie do tej kandydatury ma zatem szeroki charakter, a więc może mieć podłoże nie tylko polityczne, ale także obyczajowo-moralne. Nie należy się też spodziewać, by stosunek do Andrzeja Leppera miał jakiegokolwiek strategiczne znaczenie dla decyzji ogółu głosujących. Zupełnie inaczej jest z Jarosławem Kaczyńskim. Jego kandydaturę stosunkowo najczęściej odrzucają wyborcy Waldemara Pawlaka oraz Grzegorza Napieralskiego. Do przeciwników lidera PiS zalicza się aż dwie trzecie zwolenników każdego z tych kandydatów. Mniej krytyczni w stosunku do niego są wyborcy Bronisława Komorowskiego, niemniej jednak oni także w większości nie wyobrażają sobie, żeby mogli go poprzeć w wyborach. Kandydat PiS ma relatywnie najmniej przeciwników w elektoracie Andrzeja Olechowskiego.

Tabela 2

Na kogo z tej listy na pewno nie głosował(a)by Pan(i)?*	Potencjalne elektoraty					
	Jarosława Kaczyńskiego	Bronisława Komorowskiego	Grzegorza Napieralskiego	Andrzeja Olechowskiego**	Waldemara Pawlaka**	Niezdecydowani
	w procentach					
Andrzej Lepper	65	81	68	81	68	60
Jarosław Kaczyński	-	59	66	41	67	15
Janusz Korwin-Mikke	30	41	49	54	38	29
Marek Jurek	5	14	10	24	0	4
Bronisław Komorowski	32	-	8	18	11	5
Kornel Morawiecki	10	9	7	0	13	7
Grzegorz Napieralski	22	6	-	18	8	4
Andrzej Olechowski	17	3	4	-	3	7
Waldemar Pawlak	18	12	21	12	-	11
Bogusław Ziętek	18	20	9	12	14	13
Nie ma takiego	2	1	3	0	0	2
Trudno powiedzieć	6	1	0	0	9	27

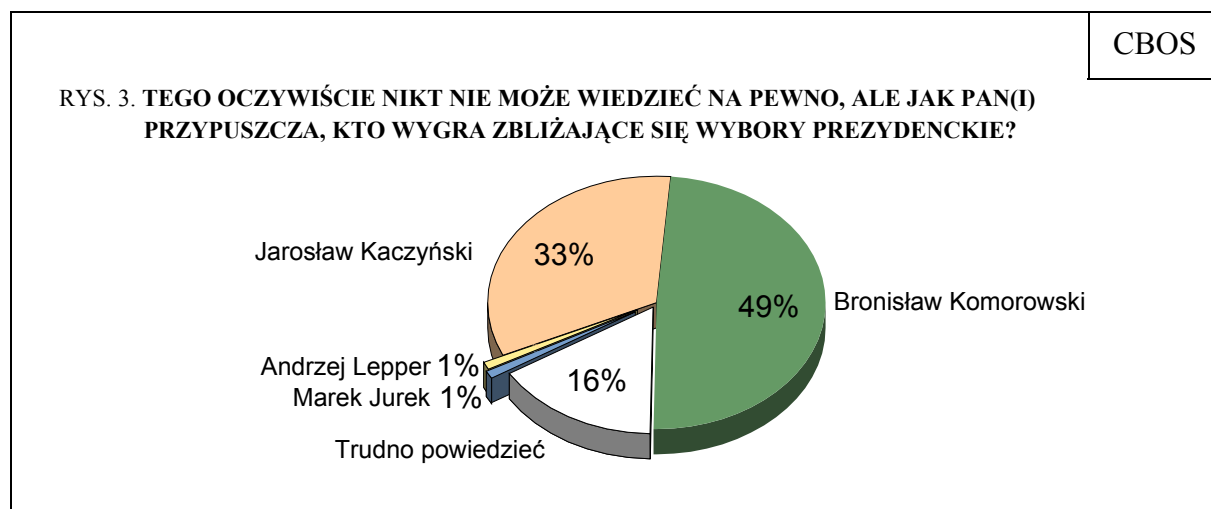
* Pytanie zadawano osobom deklarującym udział w wyborach prezydenckich. Wskazania nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać trzy nazwiska

** Dane dotyczące tych kandydatów należy traktować z dużą ostrożnością ze względu na małą liczbę badanych deklarujących poparcie dla nich w wyborach prezydenckich

Niechęć do Bronisława Komorowskiego znacznie częściej niż przeciętnie deklarują zwolennicy Jarosława Kaczyńskiego (32%). W pozostałych elektoratach jest on wyraźnie rzadziej odrzucany. W sumie wydaje się, że poparcie dla kandydatów, ale i sympatie między elektoratami wskazują na to, że istotnym elementem utożsamiania się z tymi dwiema najważniejszymi kandydaturami jest niechęć do głównego kontrkandydata. W znacznie większym stopniu ten negatywny element decyzji wyborczych – głosowanie przeciw – jest obecny w elektoracie Bronisława Komorowskiego niż Jarosława Kaczyńskiego. Co więcej, bardzo powszechne upatrywanie w kandydacie PO alternatywy dla popieranych dziś i niemających dużych szans na wyborcze zwycięstwo Grzegorza Napieralskiego, Andrzeja Olechowskiego czy Waldemara Pawlaka także może wynikać z niechęci czy obaw przed ewentualną wygraną kandydata PiS.

KTO WYGRA WYBORY? OCENY SZANS WYBORCZYCH KANDYDATÓW

Przewidywania badanych co do wyniku wyborów w zasadzie odzwierciedlają aktualny układ poparcia dla kandydatów. Niemal połowa Polaków (49%) przewiduje, że zwycięzcą w nadchodzących wyborach zostanie Bronisław Komorowski. Jedna trzecia ankietowanych (33%) jest zdania, że wygra w nich jego główny konkurent – Jarosław Kaczyński. Zdaniem respondentów, w tej chwili szanse na zwycięstwo któregoś z pozostałych kandydatów są praktycznie zerowe. Jedynie bardzo nieliczni zwolennicy Marka Jurka i Andrzeja Lepera nie wątpią w możliwość zwycięstwa ich kandydata w tych wyborach.

Deklaracje Polaków wskazują, że w czerwcowych wyborach będą rywalizować przede wszystkim dwaj najbardziej liczący się kandydaci – Bronisław Komorowski i Jarosław Kaczyński. Na obecnym etapie kampanii wyborczej największe szanse na zwycięstwo ma wypełniający obowiązki prezydenta marszałek Sejmu Bronisław Komorowski. Jest on nie tylko najpowszechniej typowany na zwycięzcę, ale ma także największe rezerwy głosów w razie dalszej polaryzacji sytuacji na scenie politycznej, jest także postrzegany jako kandydat niekontrowersyjny, niebudzący wielu negatywnych emocji. Możliwość poparcia go w wyborach bierze pod uwagę nawet spora grupa zwolenników jego głównego kontrkandydata. Nawet w przypadku jakichś, hipotetycznych, niezręczności czy „wpadek” Bronisława Komorowskiego więcej zyskaliby inni konkurenci (przede wszystkim Andrzej Olechowski, ale także Grzegorz Napieralski) niż jego główny rywal Jarosław Kaczyński.

Szef PiS ma obecnie sporą grupę zdeklarowanych zwolenników, jednak możliwości poszerzenia swego elektoratu przez pozyskanie głosów sympatyków innych kandydatów wydają się w tej chwili ograniczone. Jednocześnie prawie dwie piąte badanych odrzuca możliwość poparcia w wyborach tej kandydatury. W wyborcze zwycięstwo Jarosława Kaczyńskiego wierzy co trzeci ankietowany.

Oczywiście trzeba pamiętać, że dla wyniku wyborczego kluczowe znaczenie będzie miała frekwencja w wyborach, zawsze dużo niższa niż deklarowana w sondażach. Przy niskiej frekwencji, gdy np. nie wezmą udziału w głosowaniu zwolennicy Bronisława Komorowskiego przekonani o jego silnej pozycji, owa jedna trzecia potencjalnych wyborców może nabrać zupełnie innego znaczenia i zaważyć na wyniku wyborczym pierwszej tury.

Opracowała

Agnieszka CYBULSKA

Tabela 1

		Gdyby wybrany przez Pana(ią) kandydat nie startował w wyborach lub wycofał się w trakcie kampanii wyborczej, to na jakiego innego kandydata z tej listy oddał(a)by Pan(i) swój głos?					
		Marek Jurek	Jarosław Kaczyński	Bronisław Komorowski	Janusz Korwin-Mikke	Andrzej Lepper	Kornel Morawiecki
		%	%	%	%	%	%
Ogółem		7	8	14	2	3	0
Płeć	Mężczyźni	5	7	14	3	4	1
	Kobiety	8	10	13	1	2	
Wiek	18-24 lata	2	6	10	7	1	
	25-34	7	8	11	4	3	
	35-44	5	7	11	2	2	
	45-54	8	11	12	2	2	
	55-64	7	10	16	1	4	1
	65 lat i więcej	8	8	20		4	1
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	12	15	4	4	
	Miasto do 20 tys.	5	9	14		4	
	20-100 tys.	10	7	9	1		1
	101-500 tys.	5	4	14	3	3	
	501 tys. i więcej mieszk.	9	4	17		2	
Wykształcenie	Podstawowe	5	11	20	3	6	
	Zasadnicze zawodowe	8	8	12	2	4	1
	Średnie	7	10	13	2	1	
	Wyższe	6	4	9	2	2	1
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	2	6	3	3	
	Średni personel, technicy	2	4	5	5		
	Pracownicy adm.-biurowi	11	2	16	2		
	Pracownicy usług	6	8	13			
	Robotnicy wykwalifikowani	6	4	14	2	6	1
	Robotnicy niewykwalifik.	12	8	7		5	
	Rolnicy	3	16	22	7		
	Pracujący na własny rach.	3	19	8	3	6	
Bierni zawodowo	Renciści	4	23	19			
	Emeryci	8	7	18		4	1
	Uczniowie i studenci	4	12	10	10		
	Bezrobotni	7	3	17	4	8	
	Gospodynie domowe i inni	10	13	12			
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	5	11	4	3	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	8	7		3	
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	5	10	2	2	1
	prywatnym gosp. rolnym	5	17	14	6	4	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	8	18	1	5	
	501-750	8	12	10	7	4	
	751-1000	9	9	12	2	4	
	1001-1500	7	7	15	1	2	
	Powyżej 1500 zł	4	5	13	3	3	1
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	8	16	1	6	
	Średnie	8	8	14	3	2	1
	Dobre	5	9	13	2	3	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	17	16	7		
	Raz w tygodniu	6	10	12	1	4	0
	1-2 razy w miesiącu	5	7	14	2	4	
	Kilka razy w roku	7	5	10	3	1	1
	W ogóle nie uczestniczy	3	3	22	3	1	
Poglądy polityczne	Lewica	2	8	23	1	3	1
	Centrum	5	9	14	3	2	
	Prawica	12	7	10	2	4	0
	Trudno powiedzieć	4	10	11	3	4	

Tabela 1 (cd.)

		Gdyby wybrany przez Pana(ia) kandydat nie startował w wyborach lub wycofał się w trakcie kampanii wyborczej, to na jakiego innego kandydata z tej listy oddał(a)by Pan(i) swój głos?						Liczba osób
		Grzegorz Napieralski	Andrzej Olechowski	Waldemar Pawlak	Bogusław Ziętek	Nie ma takiego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		13	19	10	0	14	11	681
Płeć	Mężczyźni	13	22	8	0	12	9	331
	Kobiety	12	15	11	0	15	13	350
Wiek	18-24 lata	9	24	8	1	16	14	65
	25-34	15	27	7		10	8	130
	35-44	15	20	8		20	12	118
	45-54	10	19	7	1	18	11	100
	55-64	14	13	12		9	14	152
	65 lat i więcej	12	12	14		12	10	115
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	10	12		10	18	242
	Miasto do 20 tys.	19	14	7		17	11	92
	20-100 tys.	13	20	12		16	11	134
	101-500 tys.	14	33	6	1	14	3	114
	501 tys. i więcej mieszk.	15	25	8		15	4	99
Wykształcenie	Podstawowe	12	7	10		14	12	146
	Zasadnicze zawodowe	13	21	8	0	11	12	175
	Średnie	9	18	10	0	15	14	236
	Wyższe	22	29	11		13	3	123
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	30	7		11	5	68
	Średni personel, technicy	21	33	7		24		26
	Pracownicy adm.-biurowi	7	21	12		22	7	47
	Pracownicy usług	5	18	9		21	20	46
	Robotnicy wykwalifikowani	12	27	7	2	11	9	79
	Robotnicy niewykwalifik.	11	23	4		18	13	34
	Rolnicy	11	8	5		14	15	31
	Pracujący na własny rach.	11	19	9		10	13	31
Bierni zawodowo	Renciści	7	10	11		9	17	55
	Emeryci	17	13	13		10	10	145
	Uczniowie i studenci	13	20	5		14	12	41
	Bezrobotni	14	5	10		17	16	47
	Gospodynie domowe i inni	4	23	19		8	12	31
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	21	6		20	10	104
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	16	26	13		10	10	56
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	28	8	0	17	8	161
	prywatnym gosp. rolnym	14	8	4		13	14	32
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	14	6		16	12	109
	501-750	10	12	12		13	14	79
	751-1000	11	18	10		12	14	108
	1001-1500	13	24	11	1	12	8	99
	Powyżej 1500 zł	19	29	7	0	12	4	124
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	15	10	1	13	9	100
	Średnie	10	15	12		13	14	294
	Dobre	15	23	7	0	14	9	287
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	5	4	1	12	7	44
	Raz w tygodniu	13	15	12		12	14	344
	1-2 razy w miesiącu	5	21	9		18	14	93
	Kilka razy w roku	17	28	6	1	16	4	121
	W ogóle nie uczestniczy	18	23	8		12	8	80
Poglądy polityczne	Lewica	17	18	10		10	7	115
	Centrum	17	18	12	0	10	10	219
	Prawica	9	23	9		15	10	249
	Trudno powiedzieć	8	8	5	1	24	22	99

Tabela 2

		Na kogo z tej listy na pewno nie głosował(a)by Pan(i)?					
		Marek Jurek	Jarosław Kaczyński	Bronisław Komorowski	Janusz Korwin-Mikke	Andrzej Lepper	Kornel Morawiecki
		%	%	%	%	%	%
Ogółem		10	38	12	37	72	10
Płeć	Mężczyźni	14	38	13	38	69	12
	Kobiety	7	37	11	35	74	8
Wiek	18-24 lata	14	45	12	25	78	5
	25-34	11	46	10	41	72	6
	35-44	9	29	9	42	77	13
	45-54	7	38	13	33	70	11
	55-64	9	39	13	43	73	8
	65 lat i więcej	12	32	13	29	63	12
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	32	12	35	62	13
	Miasto do 20 tys.	7	28	12	30	76	11
	20-100 tys.	14	40	12	40	74	7
	101-500 tys.	8	48	10	38	74	6
	501 tys. i więcej mieszk.	13	46	15	41	90	8
Wykształcenie	Podstawowe	9	28	9	25	54	13
	Zasadnicze zawodowe	6	38	13	42	70	7
	Średnie	11	36	14	39	80	9
	Wyższe	14	53	9	40	80	9
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	47	12	35	82	13
	Średni personel, technicy	8	44	3	50	85	17
	Pracownicy adm.-biurowi	2	49	5	31	74	3
	Pracownicy usług	3	42	6	46	78	4
	Robotnicy wykwalifikowani	7	29	11	40	70	15
	Robotnicy niewykwalifik.	5	45	11	34	63	10
	Rolnicy	8	27	25	32	63	20
	Pracujący na własny rach.	20	32	19	33	69	9
Bierni zawodowo	Renciści	9	27	12	30	76	9
	Emeryci	11	33	13	40	65	9
	Uczniowie i studenci	17	38	12	27	79	5
	Bezrobotni	12	38	19	22	63	5
	Gospodynie domowe i inni	9	58	5	60	82	9
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	37	11	40	73	9
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10	41	6	43	75	8
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	45	10	38	74	11
	prywatnym gosp. rolnym	12	28	24	32	61	14
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	5	36	10	33	62	11
	501-750	9	30	16	34	67	4
	751-1000	10	43	11	37	62	6
	1001-1500	10	39	11	38	82	8
	Powyżej 1500 zł	18	51	11	33	83	14
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	30	11	36	62	7
	Średnie	9	37	15	40	72	8
	Dobre	12	42	9	34	76	12
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	1	16	21	27	70	6
	Raz w tygodniu	8	30	13	38	67	10
	1-2 razy w miesiącu	8	42	11	32	75	8
	Kilka razy w roku	14	50	7	41	76	13
	W ogóle nie uczestniczy	19	60	11	38	84	7
Poglądy polityczne	Lewica	17	62	7	40	78	14
	Centrum	10	39	9	44	77	10
	Prawica	9	29	21	32	68	9
	Trudno powiedzieć	5	31	3	29	63	6

Tabela 2 (cd.)

		Na kogo z tej listy na pewno nie głosował(a)by Pan(i)?						Liczba osób
		Grzegorz Napieralski	Andrzej Olechowski	Waldemar Pawlak	Bogusław Ziętek	Nie ma takiego	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		11	8	14	18	1	4	748
Płeć	Mężczyźni	11	10	11	20	2	3	360
	Kobiety	11	7	16	15	1	6	389
Wiek	18-24 lata	6	13	16	11	1	5	81
	25-34	5	7	17	17	1	5	139
	35-44	12	7	12	26	1	3	131
	45-54	7	9	10	15	3	5	116
	55-64	18	7	16	17	1	1	158
	65 lat i więcej	14	11	11	17	1	9	125
Miejsce zamieszkania	Wieś	10	11	8	21	1	7	272
	Miasto do 20 tys.	7	9	19	17	1	8	96
	20-100 tys.	11	7	16	15	1	3	148
	101-500 tys.	10	7	18	13	5	2	125
	501 tys. i więcej mieszk.	19	6	17	20		1	107
Wykształcenie	Podstawowe	13	8	10	20	2	11	160
	Zasadnicze zawodowe	8	8	17	18		3	191
	Średnie	10	10	16	14	2	3	263
	Wyższe	16	5	10	21	1	1	135
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	6	9	20		2	80
	Średni personel, technicy	11	8	11	19	4		26
	Pracownicy adm.-biurowi	14	7	12	22	8	4	52
	Pracownicy usług	5	7	28	12		4	51
	Robotnicy wykwalifikowani	9	10	13	20	1	3	88
	Robotnicy niewykwalifik.	11	6	7	17		12	40
	Rolnicy	3	25	10	20			31
	Pracujący na własny rach.	14	9	11	24		3	35
Bierni zawodowo	Renciści	14	5	15	13		8	58
	Emeryci	14	8	14	18	1	6	156
	Uczniowie i studenci	7	7	18	15		7	47
	Bezrobotni	8	13	16	17	4	2	50
	Gospodynie domowe i inni	5	4	16	7		3	33
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	7	12	19	3	4	119
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	10	18	9	2	5	61
	sekt. pryw. poza rolnict.	10	6	12	24	1	3	177
	prywatnym gosp. rolnym	2	22	6	14		4	35
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	4	11	20	2	5	120
	501-750	14	13	16	20	1	7	88
	751-1000	5	11	13	13	2	6	116
	1001-1500	13	10	16	14	2	3	107
	Powyżej 1500 zł	18	9	12	19		1	129
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	9	14	16	3	8	115
	Średnie	10	9	13	17	1	4	321
	Dobre	11	8	14	18	1	4	313
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	16	15	12	2	8	46
	Raz w tygodniu	11	10	16	19	2	5	380
	1-2 razy w miesiącu	8	6	12	20	1	1	103
	Kilka razy w roku	8	5	10	21	1	6	135
	W ogóle nie uczestniczy	8	6	13	8		1	84
Poglądy polityczne	Lewica	6	6	12	14	1	1	121
	Centrum	9	7	15	24	0	2	246
	Prawica	19	12	15	14	2	3	266
	Trudno powiedzieć	2	7	10	16	3	16	115

Tabela 3

		Tego oczywiście nikt nie może wiedzieć na pewno, ale jak Pan(i) przypuszcza, kto wygra zbliżające się wybory prezydenckie?				
		Marek Jurek	Jarosław Kaczyński	Bronisław Komorowski	Janusz Korwin-Mikke	Andrzej Lepper
		%	%	%	%	%
Ogółem		1	33	49	0	1
Płeć	Mężczyźni	0	33	52	0	0
	Kobiety	1	34	47	0	1
Wiek	18-24 lata		42	44		1
	25-34	0	36	53	0	
	35-44	1	29	54	1	1
	45-54		29	48		1
	55-64		33	53		
	65 lat i więcej	1	31	42		1
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	39	41	0	1
	Miasto do 20 tys.		32	53	1	
	20-100 tys.	1	25	57		0
	101-500 tys.	1	26	53		
	501 tys. i więcej mieszk.		39	52		
Wykształcenie	Podstawowe	1	36	39		2
	Zasadnicze zawodowe	1	34	48		
	Średnie		35	50	1	0
	Wyższe	1	23	67		
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	28	63		
	Średni personel, technicy		36	56		
	Pracownicy adm.-biurowi		26	53	2	
	Pracownicy usług		38	47		
	Robotnicy wykwalifikowani	1	28	55		
	Robotnicy niewykwalifik.		35	38		
	Rolnicy	3	47	34		
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.		31	49		2
	Renciści		25	52		
	Emeryci	0	36	43		1
	Uczniowie i studenci		46	41		
	Bezrobotni	1	38	48	1	3
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni		10	67		
	inst. państw., publicznej		32	52	1	
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	25	59		
	sekt. pryw. poza rolnict.	0	33	52		0
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym		46	36		
	Do 500 zł	1	33	46		1
	501-750		33	48	1	
	751-1000		33	49		1
	1001-1500	1	28	51		1
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	1	30	61		
	Złe	1	33	40		1
	Średnie	0	34	48	0	1
Udział w prakt. religijnych	Dobre	0	32	55	0	
	Kilka razy w tygodniu	2	48	36		
	Raz w tygodniu	1	37	45	0	0
	1-2 razy w miesiącu		29	53	1	
	Kilka razy w roku	1	26	56		2
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy		28	55		
	Lewica		20	63		
	Centrum	0	28	56	0	0
	Prawica	1	42	47		1
Poglądy polityczne	Trudno powiedzieć	0	36	34	0	1

Tabela 3 (cd.)

		Tego oczywiście nikt nie może wiedzieć na pewno, ale jak Pan(i) przypuszcza, kto wygra zbliżające się wybory prezydenckie?					Liczba osób
		Grzegorz Napieralski	Andrzej Olechowski	Waldemar Pawlak	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		0	0	0	15	1	1000
Płeć	Mężczyźni	0	0	1	13	0	476
	Kobiety	1	0	0	17	1	524
Wiek	18-24 lata				13		133
	25-34		0	1	8	1	191
	35-44			1	13	1	160
	45-54	0	0		20	1	150
	55-64	1	1		13		186
	65 lat i więcej	1		1	22	1	179
Miejsce zamieszkania	Wieś		0	0	17	0	376
	Miasto do 20 tys.	1			13		131
	20-100 tys.	0	1	0	15	1	192
	101-500 tys.	1	1	1	15	2	166
	501 tys. i więcej mieszk.				9		135
Wykształcenie	Podstawowe		0	1	21	0	253
	Zasadnicze zawodowe	0			16	0	257
	Średnie	1	0		12	1	337
	Wyższe		1	1	7	1	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.				7	1	85
	Średni personel, technicy				6	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi			2	17		65
	Pracownicy usług				14	1	72
	Robotnicy wykwalifikowani				16		116
	Robotnicy niewykwalifik.			3	22	2	51
	Rolnicy				16		47
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.		2		16		47
	Renciści	3	2		18	1	75
	Emeryci	1		1	17	1	204
	Uczniowie i studenci				13		77
	Bezrobotni				8	1	85
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni		2		21		42
	inst. państw., publicznej				13	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa				12	3	80
	sekt. pryw. poza rolnict.			1	13	0	230
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym		2		16		46
	Do 500 zł		0	1	17		184
	501-750				17	1	121
	751-1000	1	1		14	1	154
	1001-1500	0		2	16	1	129
Powyżej 1500 zł	0			8		143	
Ocena własnych war. mater.	Złe	0	0		23		186
	Średnie	0	0	0	14	1	443
	Dobre	0		1	11	0	371
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu				12	2	55
	Raz w tygodniu	0	0	0	16	0	494
	1-2 razy w miesiącu		1	2	14	1	138
	Kilka razy w roku		0	0	14	1	185
	W ogóle nie uczestniczy	1			15		128
Poglądy polityczne	Lewica	3	1	1	12	1	138
	Centrum			1	14	0	331
	Prawica		1		8		306
	Trudno powiedzieć			1	26	2	225